

CONSIDERAȚII PRIVIND AUDITUL SITUAȚIILOR FINANCIARE

Maria-Mădălina, Salomia¹

Rezumat: Într-o lume a afacerilor aflată pe o piață din ce în ce mai activă atât la nivel național, cât și internațional, auditul situațiilor financiare presupune un veritabil domeniu de cercetare variat și cu beneficii favorabile atât în interesul societății de afaceri românești, cât și în interesul societății de afaceri din afara spațiului românesc.

Din rezultatul auditării situațiilor financiare ale unei entități se pot obține informații care sunt utilizate de diverse grupuri cu opinii, cunoștințe și interese divergente cum ar fi: managerii, investitorii, creditorii financiari, creditorii comerciali, clienții, furnizorii, salariații, guvernul și instituțiile sale, bancherii, analiști financiari, publicul, comunitatea de afaceri și alte entități care se bazează pe obiectivitatea și integritatea situațiilor financiare auditate.

Cuvinte cheie: audit, audit financiar, auditor, situații financiare, raport de audit.

Cod JEL: M42

Cuvântul *audit* își are originea în cuvântul italian „audire” – a asculta; este un cuvânt de origine latină care a început să devină cunoscut și utilizat încă de la începutul secolului al XVIII-lea, transformat în timp de practică anglo-saxonă, el semnifică azi, în sens strict, un control al conturilor, realizat de experți independenți numiți auditori, care își exprimă o opinie profesională, responsabilă și independentă asupra modului de întocmire și prezentare a situațiilor financiare ale unei entități.

La început, auditul era un ansamblu de metode, proceduri și tehnici. După anul 1970, auditul devine un domeniu matur și dezvoltat care deschide numeroase căi de cercetare.

Auditul situațiilor financiare este un domeniu de acțiune în contabilitatea financiară.

În România activitatea de audit financiar a fost legiferată prin publicarea în Monitorul Oficial a Ordonanței de Urgență nr. 75/01.06.1999 care constituie cadru juridic pentru organizarea activității de audit financiar și exercitarea independentă a profesiei de auditor financiar. Tot prin Ordonanța de urgență nr. 75/1999 s-a înființat Camera Auditorilor Financiari din România, persoana juridică autonomă, ca organizație profesională de utilitate publică fără scop lucrativ.

Camera Auditorilor Financiari din România a adoptat Standardele Internaționale de Audit elaborate de Federația Internațională a Contabililor (IFAC).

Din această perspectivă auditul financiar contabil se interpune între producătorii și utilizatorii de informație contabilă, prin profesioniștii de mare clasă (auditori) care își asumă responsabilitatea certificării situațiilor financiare prin raportarea la un standard sau o normă legală de calitate.

Prin publicarea OMFP nr.403/22.04.1999 privind aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV a a Comunității Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, s-a introdus obligativitatea efectuării auditului financiar contabil pentru toate societățile comerciale, regii autonome, instituții publice, bănci, fonduri de investiții etc., care îndeplinesc anumite criterii prevăzute în acest Ordin. Astfel prin efectuarea auditului asupra situațiilor financiare, multe entități ar putea preveni insolvența, lichidarea, falimentul și pierderile de resurse financiare printr-o informare corectă, exactă, reală și onestă a tuturor participanților la viața economico-socială.

Inițial, cuvântul *a audita* a avut semnificația verificării situațiilor financiare ale unei societăți însă treptat, cuvântul *a audita* a căpătat semnificația studierii unei societăți pentru a-i putea aprecia procesele de transformare, tranzacțiile și situațiile financiare (audit financiar), pentru a-i ameliora performanțele (audit operațional) sau pentru a face o judecată asupra gestiunii (audit de gestiune).

¹ Doctorand, expert contabil, Academia de Studii Economice București.

Auditul financiar – presupune orice analiză, orice control, orice verificare și studiu asupra unei secțiuni sau a unei părți din contabilitate sau asupra situațiilor financiare.

Prin audit financiar se elaborează o judecată asupra conturilor contabile care vor duce la auditarea situațiilor financiare ale unei entități.

Raționamentul profesional al auditorului financiar joacă un rol important, fiind împrumutate de la psihologii, diverse cadre teoretice relative în luarea deciziilor privind auditul situațiilor financiare.

Auditul operațional – dezvoltat în țările din cadrul Uniunii Europene are ca obiectiv cerința de a face analiza riscurilor și deficiențelor existente într-o entitate în scopul de a acorda sfaturi, recomandări sau de a propune noi strategii în vederea ameliorării performanțelor.

Auditul de gestiune – este cel mai întâlnit în activitatea de audit din lumea anglo-saxonă și are ca obiectiv găsirea de probe convingătoare care duc la o fraudă, fie a avea o judecată critică asupra operațiunilor de gestiune sau a performanțelor unei entități sau ale unui grup de entități, ce sunt responsabile.

Auditorii sunt profesioniști autorizați, membri ai Camerei Auditorilor Financiar din România, care au obținut calitatea de auditor financiar. Cadrul legal precizează susținerea testului de acces la stagiu (anumite persoane pot fi exceptate conform protocoalelor de colaborare încheiate cu CAFR), efectuarea stagiului de pregătire practică (pentru stagiarii CECCAR există un protocol încheiat între cele două organisme de reglementare care vizează recunoașterea primului an de stagiu efectuat la CECCAR în condițiile prevăzute în protocol) și susținerea examenului de competență profesională format din 3 probe.

Prin activitatea de audit se înțelege exprimarea cu profesionalism din partea auditorului a unei opinii asupra imaginii fidele a situațiilor financiare anuale. Auditorii își aduc contribuția la menținerea integrității și eficienței situațiilor financiare prezentate instituțiilor financiare în vederea obținerii de credite.

Opiniile exprimate de auditori asupra situațiilor financiare au fost stabilite sub toate aspectele semnificative conform unui referențial contabil identificat. Astfel auditorul pentru exprimarea opiniei el folosește expresiile „dă o imagine fidelă” sau „prezintă în mod sincer sub toate aspectele semnificative” aceste formule fiind echivalente.

Situațiile financiare anuale potrivit OMFP 3055/2009, situațiile financiare sunt compuse din: bilanț, cont de profit și pierdere, situația modificării capitalului propriu, situația fluxurilor de numerar și note explicative la situațiile financiare anuale.

Situațiile financiare trebuie să fie întocmite în așa fel în cât ele trebuie să furnizeze informații utile, concrete și reale pentru adoptarea de decizii economice, pentru a hotărî momentul de cumpărare sau vânzare a unei investiții de capital, a evalua deficiențele în răspunderea managerială, a evalua capacitatea întreprinderii de a plăti și de a oferi alte beneficii angajaților săi, pentru a evalua garanțiile pentru creditele acordate întreprinderii, a determina politicile de impozitare, pentru calculul profitului și distribuirea dividendelor”.

Situațiile financiare sunt prezentate anual și destinate nevoilor comune a unei mase largi de utilizatori interesați. Pentru utilizatorii interesați acestea reprezintă singura sursă de informare cu privire la satisfacerea nevoilor proprii. Situațiile financiare sunt întocmite și elaborate după anumite norme contabile naționale și internaționale precum și după alte referințe contabile recunoscute.

Standardul Internațional de Audit nr. 200 (ISA200) „Obiectivele generale ale auditorului independent și desfășurarea unui audit în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit” are ca scop să îmbunătățească gradul de încredere ai utilizatorilor vizati ai situațiilor financiare precum și stabilirea de norme și instrucțiuni pentru profesioniști în vederea auditării situațiilor financiare.

Prin auditarea situațiilor financiare crește credibilitatea acestora în fața utilizatorilor, fără ca ei să înțeleagă că opinia auditorului reprezintă o certitudine a eficienței viitoare a entității sau a conducerii entității auditate.

În vederea auditării situațiilor financiare, auditorii verifică și fac diverse controale asupra conturilor și obțin probe adecvate și suficiente care le vor permite să tragă concluzii. În timpul misiunii de audit auditorul comunică cu auditorul intern potrivit ISA 610, care cunoaște îndeaproape situația entității auditate.

Astfel prin întâlnirile auditorului cu ceilalți membri din conducerea unității auditate, acesta poate să obțină mult mai multe informații despre entitatea auditată, atât cu privire la activitatea desfășurată în exercițiul financiar curent cât și activitatea desfășurată în exercițiile financiare precedente.

În vederea auditării situațiilor financiare auditorul trebuie să verifice și să observe:

- dacă documentele puse la dispoziție sunt corect întocmite, coerente, concrete;
- să verifice domeniul de activitate al entității pe care o auditează și să țină cont și de mediul socio-economic în care aceasta își desfășoară activitatea;
- dacă pe parcursul exercițiului financiar s-au respectat și aplicat corect principiile contabile și reglementările în vigoare;
- dacă înainte de întocmirea situațiilor financiare au fost respectate și aplicate, unde este cazul, metodele de evaluare;
- dacă evidența contabilă a operațiunilor economico-financiare, a fost întocmită în mod sistematic și cronologic;
- dacă s-a efectuat inventarierea patrimoniului, precum și valorificarea acestuia prin înregistrarea în contabilitatea a rezultatului inventarierii;
- dacă sume reprezentată în balanța contabilă prin conturi sintetice corespund cu sumele din conturile analitice;
- dacă pe parcursul exercițiului financiar au avut loc modificări în structura capitalurilor și acestea au fost înregistrate în contabilitate;
- dacă au fost corect calculate, reținute și virate către bugetul de stat obligațiile financiare;
- dacă s-au respectat normele de amortizare a mijloacelor fixe;
- dacă s-au întocmit liste cu furnizori și clienți, iar acestea au fost confirmate;
- dacă s-a stabilit un grafic de achitarea a datoriilor și de încasare a creanțelor;
- dacă s-au evaluat creanțele și datoriile în valută;
- dacă s-au întocmit corect situația creditelor, contractate atât de la societăți bancare cât și societăți nebancare;
- dacă veniturile și cheltuielile au fost înregistrate corect și au la bază documente justificative;
- dacă impozitul pe profit a fost corect calculat, ținându-se cont de cheltuielile nedeductibile fiscal precum și de pierderea fiscală din anii precedenți;
- dacă întocmirea situațiilor financiare s-a realizat în baza balanței de închidere de la sfârșitul exercițiului financiar;
- dacă politicile și notele contabile au fost corect întocmite;
- dacă în notele contabile s-a hotărât repartizarea profitului contabil sau acoperirea pierderii contabile;
- dacă contul de profit și pierdere s-a întocmit conform veniturilor și cheltuielilor din balanță contabilă;
- dacă situația mijloacelor fixe corespunde cu balanța contabilă;
- dacă s-a analizat corect situația fluxurilor de trezorerie;
- dacă bilanțul de deschidere corespunde cu bilanțul de închidere al exercițiului financiar precedent;
- dacă pe parcursul exercițiului financiar s-a respectat principiile contabile, precum continuității activității, principiul prudenței etc.

În vederea auditării situațiilor financiare auditorul trebuie să observe dacă documentele puse la dispoziție de conducerea entității auditate corespund atât calitativ cât

și cantitativ, dacă acestea furnizează informații concrete, corecte și reale astfel încât toate aceste dovezi să ducă la o imagine cât mai fidelă și complexă asupra entității auditate.

Auditorul financiar este obligat să verifice dacă bilanțul, cont de profit și pierdere, situația modificării capitalului propriu, situația fluxurilor de numerar și note explicative la situațiile financiare anuale au fost corect întocmite conform OMFP 3055/2009. Dacă aceste conțin informații importante și necesare în vederea analizării și înțelegerii cât mai ușoare din partea utilizatorilor interesați de situația entității auditate. În cadrul acțiunii de auditare a entității, auditorul respectă cadrul contabil conceptual în concordanță cu Standardele Internaționale și Naționale de Contabilitate.

Auditorul trebuie să observe dacă activitatea entității auditate continuă și în exercițiul financiar viitor. Astfel bilanțul contabil trebuie să ofere comparabilitatea elementelor patrimoniale pe cel puțin două exerciții financiare, metodele de evaluare și prezentare folosite sunt identice cu cele din anul precedent, iar dacă sunt modificări ele să fie înscrise și justificate în notele atașate la bilanț;

Auditorul financiar într-o misiune de audit financiar nu consemnează în registrul inventar și nu își exprimă o opinie asupra inventarierii ci asupra situațiilor financiare

Încheierea activității de audit se va face prin întocmirea unui *Raport de audit*, care este destinat unor viitori utilizatori care prezintă nivel de cunoștințe și interese divergențe. Prin Raportul de audit, auditorul își exprimă rezultatele obținute în urma auditării și elaborează scrisori de recomandare, confirmări asupra soldurilor conturilor etc.

În urma efectuării misiunii de audit, auditorul își poate exprima o opinie asupra situațiilor financiare auditate.

Potrivit ISA 705 „Modificări ale opiniei raportului auditorului independent” există patru tipuri de opinii:

- opinie cu rezerve;
- opinie fără rezerve;
- opinie contrară;
- imposibilitatea exprimării unei opinii;

Concluzii

Activitatea de audit este privită ca o examinare profesională a informațiilor și oferă o responsabilitate argumentată utilizatorilor, care se bazează pe obiectivitatea, integritatea și profesionalismul auditorului financiar care a efectuat auditarea situațiilor financiare. Prin auditarea situațiilor financiare se înțelege, exprimarea din partea unui profesionist contabil independent (auditor), a fidelității reprezentărilor contabile și financiare, el reprezentând cheia de bază pentru probarea și credibilitatea tranzacțiilor financiare expuse în situațiile financiare, oferind garanția unei informații contabile de calitate prin verificarea și certificarea entității auditate.

Auditarea situațiilor financiare, constă în furnizarea unei asigurări, că situațiile financiare examinate sunt complete și întocmite cu acuratețe și că operațiunile economice au fost efectuate în concordanță cu reglementările în vigoare.

Bibliografie

1. Ana Stoian (2009), *Audit financiar-contabil*, Editura ASE, București.
2. Camera Auditorilor Financiarilor din România (2009), *Manual de Standarde Internaționale de Audit și Control de Calitate*, Editura IRECSO, București.
3. Marin Toma (2009), *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*, Ediția a III-a, Editura CECCAR, București.
4. O.M.F.P. nr. 403/22.04.1999 privind aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunității Economice Europene și cu Standardele de Contabilitate Internaționale M.O. nr. 480/04.10.1999.
5. Ordonanța de Urgență nr. 75/01.06.1999, M.O. nr. 256/04.06.1999.